

20 jaar getrouwd...

of het samenzijn van een Franse impressionist met een Nederlandse pianiste

PERSONAGES

Suzanne Leenhoff

Edouard Manet

Madame Auguste Manet

Vader Auguste Manet

Martina Ilcken, moeder van Suzanne

Carolus Leenhoff, vader van Suzanne

Oma Anholt

Gustave Koëlla

Louis Napoleon Bonaparte, president van Frankrijk

Charles Baudelaire, dichter

Emile Zola, auteur

Berthe Morisot, schilderes

Dichter 1 & 2

Schilder 1 & 2

Stem 1, 2 & 3

Bezoeker 1 & 2

Wandelaar 1 & 2

Vriend 1 & 2

Toeschouwer 1 & 2

Vertegenwoordiger Salon de Paris

Lijkbidder

- Enkele personages kunnen door dezelfde acteurs worden gespeeld.

Muziek

Voor het stuk begint : Bommels lied : In die grote stad Zaltbommel

Piaf: Sous le ciel de Paris

100 ans de musette en France

1ste AKTE

1ste scène

Suzanne Leenhoff en Edouard Manet stellen elkaar voor.

MANET

Dat is Suzanne Leenhoff. Mijn vrouw. Eerlijk gezegd: ik ben nog altijd smoorverliefd op haar.

LEENHOFF

Een scheve schaats heeft hij nooit gereden.

MANET

Wat bedoel je daarmee?

LEENHOFF

Nederland is een waterland, en in de winter vriezen waterlopen en meren dicht. Dan binden we de schaatsen aan.

MANET

Ik versta het.

LEENHOFF

Mijn man Edouard Manet is me altijd trouw gebleven. Voor een artiest in het Parijse kunstenaarsmilieu nu is dat misschien uitzonderlijk.

MANET

Ha, Montmartre... schilders, auteurs, graveurs ... waarom zou ik erover uitweiden?

Mijn Suzanne is geboren in Delft (Nederland) op 30 oktober 1829.

LEENHOFF

Mijn echtgenoot is geboren in Parijs in 1832.

MANET

Tot in detail, liefste.

LEENHOFF

Ik dacht: 23 januari?

MANET

Heel goed. Hoe komt een jeune Hollandaise in contact met un peintre français?

LEENHOFF

En waar heb ik Frans geleerd ?

MANET

Ik versta geen gebenedijd woord Nederlands.

LEENHOFF

En spreken?

MANET

Ja, is het enige woord néerlandais dat ik ooit uitgesproken heb.

LEENHOFF

In onze huwelijksmis in Zaltbommel. Maar jij was enig, chéri.

STEM

Terwijl de Franse tekst wordt gedebiteerd, verschijnt op een scherm de Nederlandse vertaling.

Ce riant, ce blond Manet	Gracieuus in heel zijn houding,
De qui la grâce émanait	Vrolijk, beschaafd en innemend,
Gai, subtil, charmant en somme	met de baard van een Apollo
Sous sa barbe d' Apollon	Bood de lachende, blonde Manet
Eut de la nuque au talon	Van top tot teen gedistingeerd
Un bel air de gentilhomme	De aanblik van een heer.

LEENHOFF

Ik ben nog altijd zo trots op je.

MANET

En we hebben het niet makkelijk gehad.

2de scène

MADAME M

Ik ben madame Manet, geboren Eugénie Désirée Fournier, moeder van Edouard.

Mijn vader was Frans diplomaat in Stockholm. Op 20-jarige leeftijd ben ik getrouwd met de veertien jaar oudere jurist, Auguste Manet.

MANET

Een gearrangeerd fortuinlijk huwelijk. Laten we eerlijk zijn.

MADAME M

Wat wil je daarmee zeggen, mijn zoon?

MANET

Ik hou ontzettend van mijn Suzanne.

MARTINA

Ik heet Martina Ilcken en ben de moeder van ons Suzanne. Als dochter van een goud- en zilversmid raakte ik zwanger.

SUZANNE

Ongehuwd! Maar ga verder, mama.

MARTINA

Maar dat was blijkbaar erfelijk. Mijn grootmoeder van vaderszijde was ook een ongehuwde moeder toen mijn vader boven de doopvont werd gehouden.

SUZANNE

Mijn papa is Carolus Leenhoff, muziekmeester en later beiaardier in Zaltbommel.

MARTINA

Mijn man en ik zijn een vruchtbaar koppel.

SUZANNE

Waar haalde papa als organist in de Sint-Maartenskerk toch nog de tijd om...

MADAME M

Protestanten, zeker!

MANET

Maman, wat kraam je nu toch uit?

SUZANNE

Was u daarom niet op onze trouw in Nederland? Of was er iets anders?

3de scène

Op de achtergrond Gregoriaanse orgelmuziek

Het personage Suzanne wordt in deze scène gespeeld door een jong meisje.

OMA

Oma en de kleine Suzanne komen op. Oma laat zich op een stoel vallen.

Oef! Hoor, lieve Suzanne... wat kan papa mooi spelen!

SUZANNE

Ja. Ben je moe, oma?

OMA

Het is een beetje lossen en laden hier. Ik help je mama in het huishouden.

SUZANNE

Ik zou zo graag piano kunnen spelen zoals papa. Gaan we samen nog eens zingen, oma?

Oma knikt.

Van Marjanneke.

Samen zingen ze.

OMA - SUZANNE

Hop Marjanneke, stroop in het kanneke

Laat de poppetjes dansen

Eertijds was de prins in het land

En nu die kale Fransen

Hop Marjanneke, stroop in het kanneke

Laat de poppetjes dansen

Hij wiegt het kind, hij roert de pap

Hij laat zijn hondje dansen

OMA

Suzannetje, jij wordt een echte operazangeres.

SUZANNE

Is dat zo, oma?

OMA

Oma weet alles.

SUZANNE

En waar ga ik optreden?

OMA

In Parijs.

SUZANNE

Waar is dat?

OMA

Niet in Nederland. In Frankrijk. Dat is heel ver van hier. Maar daar spreken ze wel Frans.

SUZANNE

Nou!

OMA

Dat verstaan ze daar niet. Maar wij gaan nu marcheren zoals

Trois jeunes tambours.

Kom aan, Suzanne

OMA-SUZANNE

Trois jeunes tambours s'en revenant de guerre

Trois jeunes tambours s'en revenant de guerre

Et ri et ran, ran pa ta clan.

S'en revenant de guerre.

Le plus jeune a – dans sa bouche une rose

Le plus jeune a – dans sa bouche une rose

Et ri et ran, ran pa ta plan.

Dans sa bouche une rose.

OMA

Wijst naar de mond

Bouche.

SUZANNE

Bouche.

OMA

Ik ben oud. Jij bent... jeune: jong.

SUZANNE

Jeune, bouche.

OMA

Jij spreekt Frans. Fantastisch, Suzanne. Jij spreekt Frans!

We zingen verder.

OMA – SUZANNE

La fille du roi était à sa fenêtre.

Verdwijnen in de coulissen al zingend.

La fille du roi était à sa fenêtre.

4de scène

Suzanne achter de piano.

CAROLUS

Je speelt met de dag prachtiger.

SUZANNE

Wat wil je: zo'n goede leermeester die ik heb!

CAROLUS

Herinner je je nog november 1842?

SUZANNE

Dat is wel een tijdje geleden, papa. Ik was dertien. Plechtige communie?

CAROLUS

Neenee. De Hongaarse componist en pianist Franz Liszt kwam aan wal in Zaltbommel en maakte kennis met mij. Hij had zo genoten van de carillonklanken over het water van de Waal.

SUZANNE

Het begint me te dagen.

CAROLUS

Ik kreeg hem mee naar onze woning. En toen heb ik jou aan hem voorgesteld. Jij nam toen plaats achter de piano.

SUZANNE

Ja, en er verscheen een speciale glimlach op zijn gelaat.

CAROLUS

Ik hoor het hem nog zeggen: 'Monsieur Carolus Leenhoff, uw dochter moet naar het conservatorium. Er schuilt een groot talent in het meisje. Het best gaat ze naar Parijs.'

SUZANNE

En ik kende al wat Frans dankzij oma.

CAROLUS

En oma was al naar Parijs vertrokken. Ze had een mooi pensioen als weduwe van een soldaat uit het Franse leger.

SUZANNE

Wat hield me nog tegen?

CAROLUS

Je leeftijd. Je was nog te jong.

5de scène

Suggestie van een protestantse huiskamer: donker behang, tafel in het midden, stoelen tegen

zwart behangen muur.

Het jonge meisje Suzanne zingt Au Clair de la lune.

SUZANNE

Au clair de la lune,

Mon ami, Pierrot,

Prete- moi ta plume

Pour écrire un mot !

Ma chandelle est morte,

Je n'ai plus de feu ;

Ouvre-moi ta porte,

Pour l'amour de Dieu.

CAROLUS

Wat zing je mooi ! Vandaag geleerd op de Franse school?

SUZANNE

Ja. Als ik Frans zing, vergeet ik mijn honger.

CAROLUS

De aardappelziekte. Ik weet het. Voedselschaarste doet zich overal gevoelen.

SUZANNE

Zou er hongersnood van komen?

CAROLUS

Dat kan. Het wordt moeilijk om iedereen genoeg eten te geven. Ik ga paspoorten aanvragen...

SUZANNE

Waarom?

CAROLUS

Het geluk van mama en onze zes kinderen is voor mij het belangrijkste.

SUZANNE

Dat betekent?

CAROLUS

Naar oma. Naar Parijs in de wijk Batignolles. Daar is er eten genoeg en vers water.

SUZANNE

En jij, papa?

CAROLUS

Ik blijf hier. Ik moet op het orgel spelen. Zelfs de tomaten hebben een ziekte. En ga nu nog maar wat lezen.

SUZANNE

In het 'Handboek voor het vrouwelijk geslacht'. De levenstaak van de vrouw: zorgen voor het huishouden, zorgen voor de opvoeding van de kinderen en de echtgenoot behagen.

Ik heb in de les gevraagd of er voor een vrouw nog iets anders was dan...

CAROLUS

Een moeder, onze mama heeft een zware taak.

SUZANNE

En weet je wat de onderwijzeres me antwoordde: een meisje moet niet te veel lezen. Een vrouw met verstand vervreemdt en wordt niet op prijs gesteld.

CAROLUS

Parijs ligt aan je voeten, lief kind.

Neem hoger vlucht

In zoeler lucht

Jij zangster uit het Noorden

Leer jij daar in de wereldstad,

Wat snarenspeel en zang bevat

Aan Seines schone boorden

Het voer u op

Naar Parnas top

Waar ziel en zin u strelen

En keer jij eens talentvol weer

Oogst dan in Nederland roem en eer.

SUZANNE

Wat heb je dat mooi gezegd! Papa, waar ligt de wijk Batignolles?

CAROLUS

Ik breng je weg.

6de scène

Muziek: Sous le ciel de Paris

OMA

Ik ben blij dat je hier bent, Suzanne. Hier in Parijs is er alles wat een jong meisje zoals jij nodig heeft.

SUZANNE

En dat is?

OMA

Genoeg eten en vers water.

CAROLUS

Maar geen plaats in het Conservatoire de musique et de déclamation.

SUZANNE

Zeg dat het niet waar is.

CAROLUS

Ik sta hier niet te liegen. Alleen Franse leerlingen kunnen zich inschrijven. Buitenlanders...

OMA

Le règlement, c'est le règlement.

SUZANNE

Wat ga ik hier dan doen in Parijs?

OMA

Aan het gezicht van mijn zoon heb ik al gezien dat er een oplossing is

SUZANNE

Kom op, papa.

CAROLUS

Je krijgt les van een particulier maître.

SUZANNE

En wat is dat?

OMA

Een privé leraar.

CAROLUS

Eén die banden heeft met het conservatoire.

SUZANNE

Dan is onze reis per schip, met de postkoets en met de trein niet tevergeefs geweest.

OMA

En wie zal de lessen betalen?

SUZANNE

Ik.

CAROLUS

Wat ga je dan doen? Parijs is een heel gevaarlijke stad.

OMA

En voor zo'n jonge deerne.

SUZANNE

Tja!

CAROLUS

Jij zult je studies zelf bekostigen.

SUZANNE

Papa, hou me niet te lang in spanning.

CAROLUS

Toen Liszt in Nederland was, heeft hij mij het adres gegeven van een goede vriendin van zijn geliefde: gravin Marie d'Agoult. Bij haar word je pianolerares.

SUZANNE

Een geschenk uit de hemel!

OMA

Dat mag je wel zeggen.

CAROLUS

En er worden ook soirees gegeven waar chic volk komt luisteren.

SUZANNE

Dat betekent dat ik zang- en pianolessen zal volgen, pianoles zal geven en ...

OMA

Zult optreden.

Lawaai van een betoging

SUZANNE

Horen jullie dat ook?

OMA

Toen ik gisteren in de stad liep, was de spanning te snijden. Overal werden barricades opgeworpen.

SUZANNE

Waarvoor?

OMA

De arbeiders zijn misnoegd. Werkloosheid, en ze hebben honger. Straten worden afgesloten. Ik heb moeten rondlopen.

CAROLUS

Dat voorspelt niks goeds. Er zal bloed vloeien.

Muziek: Le temps des cerises

7de scène

Gesprek vader Manet met zoon Edouard

VADER M

Je kan doen wat je wil, maar je zult net als ik en als je grootvader rechten studeren.

MADAME M

Luister naar je vader. hij heeft het goed met je voor. Kijk eens waar je papa nu staat.

MANET

Rechter bij de Hoge Raad. Hoe vaak heb ik dat al niet gehoord!

VADER M

Carrière maken, jongen.

MADAME M

Onlangs is je papa verheven tot Chevalier...

MANET

Spottend

De l'Ordre national de la Légion d'Honneur. Ik wil tekenen. Daarstraks nog voorbij Ecole des Beaux Arts geslenterd.

VADER M

Nee.

MANET

Dan ga ik bij de marine.

MADAME M

Officier bij de zeemacht. Daarmee kan ik leven.

Licht dooft en gaat opnieuw aan.

VADER M

En hoe was het op zee?

MADAME M

Auguste, je stelt die vraag zo vreemd?

MANET

Gewoon fantastisch! En als ik dan met mijn maats aan wal ging... dat kan ik allemaal niet vertellen.

VADER M

Je bent vergeten te studeren. Je moest nog een herexamen voor de scheepvaartschool afleggen!

MADAME M

Maar jongen toch!

MANET

Dat zal wel in orde zijn, zeker?

VADER M

Nee, je bent gezakt. Ik mag er niet aan denken waar je allemaal hebt uitgehangen.

Ik heb hier het resultaat. Als rechter...

MADAME M

Laat me zien!

VADER M

Wat ga je nu doen? Jurist, zeeofficier. Zet daar overal maar een kruis over.

MADAME M

Wat moet men toch denken in de familie en bij vrienden en kennissen?

VADER M

Kijk hé! Edouard, je gaat een serieuze studie volgen aan de Ecole des Beaux- Arts.

MANET

Meen je dat?

8ste scène

Suzanne achter de piano speelt een klassiek stuk (Beethoven, Schubert...) in aanwezigheid van Madame M en vader M.

MADAME M

Extraordinaire, mademoiselle...

SUZANNE

Suzanne Leenhoff.

MADAME M

D'où êtes-vous ?

SUZANNE

De Hollande.

MADAME M

Die Hollandse is een goede pianiste, n'est-ce pas, Auguste ?

VADER M

Werpt een speciale blik op Suzanne.

Bien sûr, chérie. Ze speelt wel niet uitstekend, maar ze is ook een heel mooie jongedame.

MADAME M

De muziek primeert.

VADER M

D'accord.

MADAME M

Suzanne, ik mag toch Suzanne zeggen? *Suzanne knikt.*

Ik zou het appreciëren als je aan twee van mijn drie zonen pianoles zou willen geven. Wat denk je?

SUZANNE

Ja, natuurlijk, mevrouw.

VADER M

Dan verwachten wij u bij mij thuis, rue du Mont Thabor.

Op de piano liggen twee kranten: l'Aurore en le Gaulois.

MADAME M

Je leest Franse kranten!

SUZANNE

Ik ben Nederlandse, mevrouw, een vreemde taal leer je door te lezen.

VADER M

Heel verstandig, juffrouw. Ma chère femme!

Licht dooft.

9de scène

SUZANNE

Komt van achter de piano.

Muziek is mijn leven.

MANET

En voor mij is dat tekenen.

Door vol te houden heeft mijn vader toch gebogen: Ecole des Beaux-Arts.

SUZANNE

Wat een geluk voor je!

MANET

Nee. Wat mij gelukkig maakt, is dat je bij ons aan huis komt voor mijn twee broers. Dan kan ik ook naar je kijken.

SUZANNE

Charmeur. Maar waarom je wat minachtende reactie op Ecole des Beaux-Arts?

MANET

Ik leer niks door gipsmodellen van klassieke beeldhouwers na te tekenen. Ik ben niet gebaat met de mythologie van de Grieken. De enige die me erin geslaagd is me iets bij te brengen, is Thomas Couture.

SUZANNE

Nooit van gehoord.

MANET

Ik heb hem leren kennen in de kunstenaarswijk. Het loopt daar niet alleen vol van schilders, maar ook van auteurs als Victor Hugo, George Sand... ik kom terug op Couture. Die zegt: het enige wat jij moet doen is tekenen en nog eens tekenen. Zorg dat je altijd een schetsboekje bij je hebt.

SUZANNE

En waar is dat goed voor?

MANET

Om in een paar lijnen de schoonheid vast te leggen, treffende dingen zoals licht, schaduw. En zijn woorden: bestudeer je model aandachtig.

SUZANNE

Daarom bekijk je me zo?

MANET

Ja? Nu ga je even opkijken. Weet je wat me prikkelt?

SUZANNE

Hou het deftig!

MANET

Twijfel je aan me? De geuren van terpentijn, de olie, de verf; de geluiden van de penselen en dan de stralende tinten op het palet.

...

Je zwijgt?

SUZANNE

Ik luister en kijk.

Beide personages bekijken enige tijd elkaar. Spot op Manet, Suzanne gaat terug naar haar piano.

Ook spot op Suzanne.

MANET

Gedachten

Hoe gracieus beweegt ze zich, hoe gevaarlijk meisjesachtig. Helemaal anders als die dellen in de havenbordelen.

SUZANNE

Hij is zo anders dan zijn moeder. Die laat me duidelijk voelen dat ze meer is.

MANET

Hoe zouden haar vormen zijn? Die snoeptrommels, die kutsponsen toonden alles zonder de minste gêne. In haar ogen zie ik passie. Ze is zo verleidelijk.

SUZANNE

Edouard lijkt me zo hoffelijk. Ik zou daar wel verlie...

MANET

Suzanne!

...

Suzanne!

SUZANNE

Euh... ja!

MANET

Je was precies aan het dromen?

SUZANNE

Neen, ik dacht gewoon aan een klein concert vanavond.

MANET

Weet je voor welke schilders ik een speciale bewondering koester?

Suzanne haalt haar schouders op.

Voor de Hollandse meesters: Rembrandt, Hals, Vermeer...

SUZANNE

Die hangen in Amsterdam, in het Trippenhuus. Ik ben daar nog niet geweest.

MANET

Wij moeten meer met elkaar praten. Ik over schilderkunst.

SUZANNE

En ik over muziek.

10de scène

Suzanne achter de piano. Toehoorders: madame Manet, vader Manet, Manet, Koëlla.

MADAME M

Hartelijk welkom op deze soiree. Het verheugt me in ons midden te hebben... Gustave Adolphe Koëlla. Samen met zijn broers en hun vader zijn ze op concerttournee in Europa.

En deze artieste musicien heeft de tijd gevonden om even te komen luisteren naar het pianospel van Suzanne Leenhoff. Ze is een Hollands meisje dat het hier in Parijs probeert te maken.

We zijn één en al oor.

Suzanne speelt een klassiek stuk.

Spot op Koëlla. Muziek is stiller voor de gedachten van Koëlla.

KOËLLA

Niet slecht. Nog een jong kippetje. Ik zou de linten van haar jurkje eens willen losknopen.

Dat moet ook met haar lukken.

Suzanne eindigt het pianospel.

MADAME M

Mag ik meneer Koëlla vragen achter de piano plaats te nemen?

KOËLLA

Graag zelfs.

MADAME M

Les frères Koëlla zijn echte wonderkinderen.

KOËLLA

Mademoiselle, u speelt voortreffelijk.

SUZANNE

Dank u wel voor het compliment.

MADAME M

Meneer Koëlla, alstublieft.

SUZANNE

Gedachten van Suzanne bij het horen van het pianospel van Koëlla

Die heeft iets. Ik weet niet wat het is. Ik zou voor hem bezwijken.

MADAME M

En Auguste, je zegt niks.

VADER M

Kijkt schalks naar Suzanne.

Ik moet luisteren, chérie.

MADAME M

Of dacht je aan het maison close?

VADER M

Hoe kom je daarbij?

MADAME M

Toen ik je blauwe jasje in de kleerkast hing en de jaszakken leeg maakte, vond ik een briefje.

VADER M

Er zitten zo vaak briefjes van cliënten in mijn zakken.

MADAME M

Ook een briefje met Belle Cuisse erop?

VADER M

Ik kan dat...

MADAME M

Uitleggen, toch! We zullen dat potje beter gedekt houden, meneer de rechter?

Koëlla beëindigt zijn pianospel. Applaus volgt.

11de scène

Suzanne paradeert, terwijl Koëlla, vader M, Manet op een stoel zitten en proberen op te vallen. Ze denken luidop.

VADER M

Met haar wil ik ondeugende dingen doen, zoals met jou, Arlette, Céline...

KOELLA

Bij haar zal ik mijn lusten de vrije loop laten.

MANET

Wat een prachtig lichaam om te konterfeiten!

VADER M

Een andere wereld van genot en plezier, Brigitte, Arlette...

KOELLA

Ik kan haar dolzinnig laten genieten. En niet alleen met een do en een sol!

MANET

Oh! Dat gevoel in mijn onderbuik!

SUZANNE

Zie ze daar, de uitgehongerden! Wachten! wachten!

VADER M

Dat is meer dan het prestigieuze maison close, l' Apollonide.

KOELLA

Haar benen zullen zich wulps rond mijn lijf krullen.

MANET

Haar blik.

SUZANNE

Ik voel me aangetrokken. Ik zal bezwijken. De vraag is alleen voor...

12de scène

OMA ANHOLT

Waar kom jij vandaan?

SUZANNE

Van het badhuis.

OMA ANHOLT

Jij wast je toch gewoonlijk hier.

SUZANNE

Met al die kinderen die hier rondhossen. Nee, uiteindelijk ben ik wel een jonge vrouw.

OMA ANHOLT

Ik versta dat.

SUZANNE

Hoe?

OMA ANHOLT

Jouw vader, jouw mama.

SUZANNE

Oma, wees nu eens duidelijk.

OMA ANHOLT

Jij bent toch een jonge vrouw.

SUZANNE

Oma, ja. Ik wil niet dat iemand een glimp van mijn naakte lichaam opvangt.

OMA ANHOLT

Wat zeg je het mooi, mijn lieve schat.

SUZANNE

Maar hoe moet het nu verder? Mijn reputatie!

OMA ANHOLT

Oma zal het oplossen. Wie is de vader?

SUZANNE

Dat doet er niet toe.

OMA ANHOLT

Ik ga praten met je mama. Zij is nog jong.

SUZANNE

Ik ook.

OMA ANHOLT

Dat is de reden waarom je niet alles denkt. Ik zorg ervoor dat je Suzanne Leenhoff blijft, zonder schade op te lopen.

13de scène

MARTINA

Laat dat ons familiegeheim blijven.

OMA ANHOLT

Blijf die ruime jurken dragen. Je bent wat corpulent, zo ben je altijd geweest.

MARTINA

Je gaat geen argwaan wekken.

SUZANNE

Mijn toekomst staat op het spel.

OMA ANHOLT

Dat beseffen wij maar al te goed.

MARTINA

Wij hebben al een groot gezin, dus kan er altijd ééntje bij.

SUZANNE

Voor mij blijft het nog altijd een raadsel.

OMA ANHOLT

Je bent wel een grote pianiste, maar het leven...

MARTINA

Voor wanneer is de bevalling?

SUZANNE

Eind januari 1852.

OMA ANHOLT

Je mama kan nog altijd doorgaan als jonge moeder.

MARTINA

Ik ben het middel om jouw naam zuiver te houden.

SUZANNE

Jong zijn!

OMA ANHOLT

Zoals je zegt.

14de scène

MADAME M

Suzanne! Lang geleden dat ik haar nog gezien heb. Ik dacht dat wij een afspraak hadden om les te

geven.

MANET

Vreemd! Toen ik haar de laatste keer zag, vertelde ze me dat haar mama ging bevallen.

MADAME M

Hoeveel heeft die er al niet rondlopen? En ze kopen maar kinderen, die buitenlanders!

Suzanne verschijnt.

MANET

We waren net over je bezig?

SUZANNE

Dat treft. Ik hoop in de goede zin.

Mevrouw, Edouard.

MANET

Mag ik je feliciteren voor je mama. En ook jou wil ik gelukwensen. *Kust Suzanne*

SUZANNE

Dank je wel. Waarom?

MANET

Je hebt een jong broertje!

SUZANNE

O ja, natuurlijk. Ik kom zeggen, mevrouw, dat ik even naar Nederland terugkeer.

MADAME M

U gaat ons verlaten? Slechts enkele dagen.

SUZANNE

In Zaltbommel geef ik in de kerk een concert. Mijn vader heeft iets georganiseerd. Maar ik kom terug om les te geven. Ook!

MANET

Dat is fantastisch!

SUZANNE

Papa is zo gelukkig en trots op me.

MADAME M

Iedere vader is bekommerd om zijn kinderen.

MANET

We gaan je wel missen.

MADAME M

Overdrijf je nu niet wat, Edouard?

MANET

Hoe gaat het kindje heten of heeft het al een naam?

SUZANNE

Léon. Een mooie naam.

MANET

En wie is peter?

SUZANNE

Léon moet nog worden gedoopt.

MADAME M

Je denkt aan iemand specifiek?

SUZANNE

De jongste broer van de Koëlla's: Leonhardt.

MADAME M.

De Koëlla's zijn een muzikale familie die in heel Europa optreedt voor musici, vorsten...

MANET

Lachend

Misschien kan je hem ook een tweede naam geven: Edouard?

SUZANNE

Waarom niet? ik zal het aan mijn mama voorleggen.

MANET

En ga je aan mij het peterschap geven?

MADAME M

Wat loop je hard van stapel, mijn zoon. Houd alles in de familie. Wij behoren nu eenmaal tot een geslacht van grootgrondbezitters met burgemeesters.

Edouard, jij weet toch dat ik het petekind ben van een vorst. Zodus!

SUZANNE

Ik ben de dochter van een Hollandse orgelist in een protestantse kerk.

MADAME M

Dat weet ik. Daarom precies.

MANET

Maman, wat wil je daarmee zeggen?

MADAME M

Stand, jeune homme.

MANET

Suzanne, terwijl jij in Nederland bent, bezoek ik het Uffizimuseum in Italië.

MADAME M

Wat ga je daar uitspoken?

MANET

Asjeblijft, zeg! Ik weet het maar al te goed. Geen rechter, geen officier! Ik ga Italiaanse grootmeesters kopiëren.

SUZANNE

Laat me raden! Titiaan, Tintoretto...

MANET

Maman?

MADAME M

Euh... ja. Mijn man komt daar aan.

15de scène

Vader M sleept met zijn been.

SUZANNE

Zie jij dat ook?

MANET

Daar kan je niet naast kijken.

SUZANNE

Jij zegt dat zo koeltjes.

MANET

Hij is niet de enige in de stad.

SUZANNE

Een besmettelijke ziekte?

MANET

De tol van het amusement.

SUZANNE

Of de stand.

MANET

Het nachtleven.

SUZANNE

De hogere stand. In Zaltbommel...

MANET

Neemt haar handen vast

Suzanne, jij hebt zo'n mooie stem. Verspil ze niet.

SUZANNE

Tot binnenkort, Edouard.

OVERGANGSmoment

Boven de scène hangt een doek waarop foto's/beelden van het oude (middeleeuwse) Parijs verschijnen.

BONAPARTE

Parijs... weinig gezellig: al die kleine straten en steegjes.

O ja, u hebt vast gedacht: wat een deftig heerschap in zo'n piekfijn uniform! Wat loopt die hier te zoeken?

Mijn naam: Louis Napoleon Bonaparte. Volle neef van Napoleon I. Sinds 1848 ben ik president van Frankrijk. We zijn nu begin jaren vijftig. Dat kan volstaan, denk ik.

Ik kom terug op die beelden van Parijs. Al die huizen zijn zo dicht op elkaar gebouwd. En dan wil ik het nog niet hebben over de inrichting, de behuizing van het volk.

Hoe denkt u dat de leefomstandigheden er zijn? Gezond? Ik hoef er geen tekening bij te maken.

Vrij vaak zijn er spanningen in onze stad. En die worden veroorzaakt niet alleen door de arbeiders, maar ook door republikeinen, bonapartisten, royalisten. En wat doet men? Men werpt barricades op. En deze twee fenomenen: leefomstandigheden, wegversperringen, die hebben me aan het denken gezet. Jawel. Onze stad moet een metamorfose ondergaan.

En daarvoor heb ik de prefect de la Seine onder de arm genomen. Hij is stedenbouwkundig architect van Duitse origine, maar op en top Fransman: monsieur Haussmann.

Samen hebben wij besloten oude stadswijken te slopen en brede boulevards aan te leggen.

En dat biedt voordelen: minder kans om barricades op te werpen. En mocht het toch nog gebeuren, dan kan het leger met zijn geschut makkelijk alles schoonvegen. Er komen dus grote lanen. Twaalf om precies te zijn, met als middelpunt Arc de Triomphe.

Iedereen weet ondertussen dat ik getrouwd ben met een Spaanse gravin: la comtesse Eugénie de Montijo. En u was opgetogen. Heel Frankrijk was in haar ban. Er heerste een echte Espagnemania. Heerlijk! Maar wij blijven met z'n allen français, françaises.

Met mijn eega zal ik op 15 mei 1855 de wereldtentoonstelling openen. Exposition Universelle des Produits de l'Agriculture, de l'Industrie et des Beaux-Arts.

2de AKTE

Achtergrondmuziek: Rossini: De barbier van Sevilla – Liszt: Hungarian Rhapsody

1ste scène

SUZANNE

Lieveling, vanmorgen is Leon gedoopt.

MANET

Drieënhalf jaar na zijn geboorte. Beter laat dan nooit. Hier heb ik de dooppapieren. Dat nemen ze me niet af: parrain: Edouard Manet, en marraine...

SUZANNE

Suzanne Leenhoff om mee te helpen aan de opvoeding van Leon.

MANET

We gaan samen ons best doen, lieve schat. *Manet neemt Suzanne in de armen.*

SUZANNE

Ongetwijfeld!

MANET

Wat heb je daarstraks nog gedaan?

SUZANNE

Ik ben met Leon dans les Jardins de Champs Elysées gaan wandelen. En nog eens voorbij het houten theatertje van Offenbach gelopen: Bouffes parisiens. Iedereen in Parijs spreekt over Jacques Offenbach.

MANET

Ik heb dat ook gehoord. Hij moet erg succesvol zijn, deze componist. Maar: nog eens?

SUZANNE

Opera's en operettes, dat is al wat de klok slaat: les contes d' Hoffmann...

MANET

Nog eens?

SUZANNE

Ik moet iets bekennen. Met een buurvrouw ben ik naar het theater geweest. Wat een mooie melodieën heb ik gehoord!

MANET

Je maakt me curieus.

SUZANNE

'k Zal er één neuriën. *Suzanne neuriet de can can*. Daar ga je nog van horen. Ik zou er iedere dag naartoe kunnen gaan.

MANET

Mijn Suzanne is één en al muziek.

SUZANNE

Als ze Orpheus in de onderwereld opvoeren, dan gaan we samen. Beloofd.

MANET

Ik kijk ernaar uit. Maar wie we daar hebben!

2de scène

BAUDELAIRE

Bonjour Edouard.

MANET

Je te présente ma fe... mon amie Suzanne Leenhoff.

BAUDELAIRE

Enchanté, madame.

SUZANNE

Monsieur.

MANET

Zo plechtig !

BAUDELAIRE

Charles voor de vrienden.

SUZANNE

Dat geldt ook voor mij.

MANET

Charles Baudelaire, een groot dichter, Suzanne! Maar je lijkt me niet zo opgewekt, Charles!

BAUDELAIRE

Ben bezig aan iets nieuws: Les Fleurs du Mal.

MANET

Dat wordt een succes!

BAUDELAIRE

Ik mag het hopen.

MANET

Wanneer krijgen we een voorsmaakje?

SUZANNE

Wel, op één van mijn volgende soirées ben je uitgenodigd. Mijn gasten weten goede poëzie te waarderen.

BAUDELAIRE

Merci bien, Suzanne. Tu es très aimable.

Licht dooft.

3de scène

Lichtjes gekleed staat Suzanne op – Manet weg van schildersezels, op zijn stoel ligt de bijbel.

MANET

Even rusten. Ik bedank je, lieve Suzanne.

SUZANNE

Je liefde hoeft je niet te bedanken. Voor jou doe ik alles, vergeet ik zelfs mijn uren pianostudie.

MANET

Boos

En ik zal bewijzen dat ik kan schilderen!

SUZANNE

Rustig. Het is niet omdat de jury van Salon de Paris de absintdrinker heeft afgewezen dat....

MANET

Ik begrijp het niet. ik laat me leiden door de grootste meesters als Rembrandt, Rubens, Dürer.

SUZANNE

Als ik maar overtuigd ben van je kwaliteiten als schilder. Hoever sta je met mijn portret? Maar à propos, wat lees je daar?

MANET

De bijbel.

SUZANNE

Voor iemand die niet zo kerks is!

MANET

De kuisse Suzanne. Ken je haar?

SUZANNE

Ik ben wel protestants, lieveling. Wij protestanten, zijn opgegroeid met de bijbel.

De kuisse Suzanne nam een bad zonder zich ervan bewust te zijn dat twee oude mannen haar bespiedden en haar trachtten te verleiden.

En jij bent jonger dan ik.

MANET

Kom hier dat ik je leer wat onkuisheid is. Raak verstrikt in mijn netten.

SUZANNE

Ik dacht dat dit eerder van een vrouw uitging!

Licht dooft.

4de scène

Schilderij La nymphe surprise wordt getoond

MANET

Zou ik daarmee naar buiten komen?

SUZANNE

Het blijvende bewijs van onze liefde.

MANET

De belichaming van het Vlaamse ideaalbeeld. Rubens!

SUZANNE

Lieveling, vind jij het nu zo leuk dat de buitenwereld ons nooit samen ziet?

MANET

Ik weet het: men gaat vlug over de tong.

SUZANNE

Op die manier kunnen we niet blijven leven. Ik kom naar het atelier. Al die geheimdoenerij...

Afschuwelijk!

MANET

Ik zou het niet graag hebben dat men achter onze intieme relatie kwam.

SUZANNE

Daar is die Hollandse lichtekooi! Ik hoor het al.

MANET

Kom officieel bij me inwonen.

SUZANNE

Tu es sérieux?

MANET

Mais oui.

SUZANNE

Dan verlaat ik oma, en ik trek bij je in.

MANET

En Leon is bij ons.

SUZANNE

Enig! En omdat te vieren geef ik bij oma een soiree met een compositie van...

Licht dooft.

5de scène

MANET

Excuseer, maar ik weet het echt niet. Richard Wagner, de moordenaar van de goede smaak?

Suzanne heeft enkele partituren gekocht.

SUZANNE

Treedt naar voren en spreekt het publiek toe.

Bon soir, mesdames et messieurs. Bienvenu op deze soiree. Ik zie monsieur Manet lachen.

Nee, niet wat je denkt, maar het wordt Chopin!

Suzanne begint... en Baudelaire komt iets later binnen. Suzanne houdt op.

BAUDELAIRE

Excusez-moi. Je suis en retard.

SUZANNE

Mag ik u voorstellen: Charles Baudelaire, le plus grand poète de la France. Hij werkt aan een gedichtenbundel Les Fleurs du Mal, hij heeft me beloofd...

BAUDELAIRE

Ik moet u iets bekennen: de schoonheid van het kwaad is de overheid in het verkeerde keelgat geschoten.

SUZANNE

En dan?

BAUDELAIRE

Het gerecht heeft me ontboden... een veroordeling.

MANET

Een reden te meer om er iets uit voor te lezen. Je hebt de gedichten toch bij je?

SUZANNE

Ontgoochel de aanwezigen niet!

BAUDELAIRE

Speel maar eerst.

SUZANNE

Nee. Lees eerst een gedicht.

BAUDELAIRE

Het gedicht dat ik u voorlees, is door de rechter veroordeeld.

Les bijoux, de juwelen.

Charles Baudelaire: Zwarte Venus, vijftig gedichten uit Les fleurs du Mal, Amsterdam, 2016.

Baudelaire leest de eerste strofe in het Frans of in het Nederlands; of de regisseur kiest voor de vertolking van Yves Montand, muziek Leo Ferré.

Het begin van de tweede strofe sterft uit en het licht dooft.

La très-chère était nue, et connaissant mon coeur,
Elle n'avait gardé que ses bijoux sonores
Dont le riche attirail lui donnait l'air vainqueur
Qu'ont dans leurs jours heureux les esclaves des Mores

Quand il jette en dansant son bruit vif et moqueur,

Ce monde rayonnant de métal et de pierre

Me ravit en extase...

...

Mijn liefste liep zoals mijn hart verlangde naakt :

Zij mocht alleen haar klinkende juwelen dragen.

Die rijke tooi had haar zo zegeerijk gemaakt

Als Moorse huisslavinnen in hun vreugdedagen.

Als bij haar dans een spottend rinkelen weerklinkt,

Brengt dat geschitter van metaal en edelstenen

Mij in verrukking...

Licht dooft.

6de scène

SUZANNE

Mijn oma aan wie heel onze familie zoveel te danken heeft, is overleden.

MANET

Mes sincères condoléances. Je hebt ontzettend van haar gehouden.

SUZANNE

Ze was heel trots op me.

MANET

Enkele maanden geleden is mijn vader heengegaan. Syfilis, een beroerte, een verlamde hand.

Hij was een sukkelaar geworden. Gelukkig dat ik mijn ouders nog heb kunnen portretteren.

Portrait de Monsieur et Madame Manet.

SUZANNE

En aanvaard door de jury van Salon de Paris !

MANET

Ik was de koning te rijk. Le malheur des uns fait le bonheur des autres. De een zijn dood, is de ander zijn brood.

SUZANNE

Wat zeg je het mooi. Allebei hebben we van onze overledenen gehouden. Oma was niet

onbemiddeld.

MANET

Mijn vader evenmin. Dat opent voor ons mooie perspectieven.

SUZANNE

Wij wonen samen!

MANET

En wij vormen met z'n drieën een gezin.

SUZANNE

Maar de situatie is nog niet optimaal. Noch bij je familie noch bij vrienden vertonen we ons samen.

MANET

Erom wedden dat daarin verandering komt!

Licht dooft.

7de scène

In een café

DICHTER1

Onze kelen zijn gesmeerd. Ik ben in goede vorm. Vrienden, laten we praten over onze maitresses!

Manet, jij begint.

Manet toont zich wat ongemakkelijk.

SCHILDER1

Het duurt te lang. Fanny: jij bent een echte koeienquier, een neukgleuf.

DICHTER1

Stoepslet, paardenkut. O, mijn lieve Adrienne.

Manet!

SCHILDER2

Neukkonijn, klapperkut. Jij bent alles voor mij, Marguerite.

DICHTER2

Adèle: de kutviool, de pokkenteef.

DICHTER1

He, Manet! Ben jij een echte man?

MANET

Je moet me excuseren. Ik voel me niet zo best!

SCHILDER2

Te veel absint?

8ste scène

Pianoklanken

MADAME M

Jij bent een echte artieste, Suzanne.

SUZANNE

Dank je wel voor dit complement, mevrouw.

MADAME M

Waarom had ik je anders als lerares voor mijn zonen gevraagd?

Manet komt binnen.

Maman! Quelle surprise! Ik had niet gedacht je hier te zien.

MADAME M

Voor mij is dit evenzeer een complete verrassing, mijn zoon.

MANET

Glimlachend

Hoezo?

MADAME M

Suzanne is bij je ingetrokken. Je hebt dus een bijzit!

SUZANNE

Mevrouw!

MADAME M

Zo zie ik het.

MANET

En dit is nu mijn echte thuis: Suzanne met haar zang en haar piano.

MADAME M

Een thuis? Dat geloof je toch zelf niet. Jullie leven in zonde, dat beseft je! Wat moeten de mensen wel niet denken?

MANET

Dat sommige echtgenoten, respectabel overigens, syfilis oplopen, daarover stellen hun wederhelften zich geen vragen.

MADAME M

Over de doden niets dan goeds.

MANET

Geen slecht woord over Les Chevaliers d'Honneur! Maar dit terzijde. Maman, Suzanne en ik, wij houden zielsveel van elkaar.

SUZANNE

Edouard en ik willen trouwen!

MANET

Maman, je zwijgt in alle toonaarden?

MADAME M

Bemerk je mijn enthousiasme?

MANET

Moeder!

Licht dooft.

9de scène

Flanerend over het podium

SUZANNE

Eindelijk zijn we terug in Frankrijk! De laatste maanden waren meer dan hektisch.

MANET

De huwelijksvoltrekking in Nederland was toch mooi.

SUZANNE

Je mama echter mag je niet onderschatten.

MANET

Hoezo?

SUZANNE

De huwelijksovereenkomst moest voor haar waterdicht zijn.

MANET

Daar kan je toch niets op tegen hebben.

SUZANNE

Neenee. Maar soms kan een houding pijnlijk overkomen.

MANET

Hoezo?

SUZANNE

Ik blijf als erfgename van de familie uitgesloten zolang ik ze geen kind heb geschonken.

MANET

We gaan ons best doen, he!

SUZANNE

Als jij overlijdt voor mij zonder kind, wordt het bruidsgeschenk van 10000 franc teruggevorderd.

MANET

Maar dat gebeurt niet.

SUZANNE

Het belangrijkste is: we zijn voor altijd samen, en daar komt het op aan.

MANET

Als ik terugdenk aan april...

SUZANNE

Dan was ik in Nederland om heel wat te regelen voor ons huwelijk. En dan?

MANET

De afwijzing van mijn schilderij 'Le Déjeuner sur l'Herbe' door Salon de Paris. Die godverdomse jury van de jaarlijkse tentoonstelling van de Académie Royale de Peinture et Sculpture. De Salon is wel een belangrijke verkoopgelegenheid.

SUZANNE

Dat is die naakte vrouw in het gezelschap van twee geklede mannen in de open lucht.

Ja, die naakte vrouw!

MANET

Ik heb daarop één van mijn broers geschilderd.

SUZANNE

En wie was die vrouw?

MANET

Victorine Meurent. Le Déjeuner sur l'Herbe: de triomf van het realisme!

STEMMEN

STEM1

Dit schilderij is een schaamteloos staaltje van pornografie.

STEM2

Een vrouw uit de demi-monde, zo naakt als ze maar zijn kan, hangt schaamteloos tussen twee opgedirkte fatten. Het lijken wel twee schooljongens op vakantie die iets ondeugends doen om volwassen te lijken.

STEM3

Ik zie vingers zonder botten en hoofden zonder schedel. Ik zie bakkebaarden gemaakt van twee stroken zwarte stof die wellicht op de wangen zijn vastgeplakt.

MANET

Ik voelde me toen eenzaam en mistroostig. Versta je dat: afgewezen worden?

SUZANNE

Kom hier dat ik je knuffel, mijn lieve schat.

MANET

Gelukkig dat de president Louis Napoléon een aparte tentoonstelling van de afgewezen kunstwerken heeft georganiseerd. Salon des Refusés. Maar of het veel zal helpen in de toekomst?

SUZANNE

We zijn terug in Parijs. En hier voelen we ons goed, schat.

MANET

Die enkele maanden in Holland waren wel leuk, maar ik miste toch stilaan de boulevards, de cafés Voltaire, La Coupole, en niet te vergeten: café Guerbois.

SUZANNE

En ik het muziekleven, Offenbach...

MANET

La belle Hélène.

SUZANNE

En... Léon.

10de scène

Pianobewerkingen van Tannhäuser

MANET

Met stukken schilderijen in de hand

Ik kan het niet meer aanhoren. De ene keer aanvaardt de jury een werk, maar dan is weer de kritiek...

Hier stierentemmer voor Le Monde Illustré. *Spottend* de dodelijke stier als een speelgoedbeertje op een plank.

Et voilà: de dode toreador als een tinnen soldaatje op een voetstuk. Merci bien, Journal Amusant.

Ik zou hier weg willen.

Licht dooft.

11de scène

SUZANNE

Hier, in Boulogne-sur-mer, lieve man van me, kom je tot rust. Vakantie is je leeg maken.

MADAME M

Daarom zijn we hier. De zeelucht zal je goeddoen, mijn zoon.

SUZANNE

Ik geloof in je, in alles wat je doet. Twijfel niet aan je prestaties.

MADAME M

De zeelucht zal de vruchtbaarheid bevorderen.

MANET

Ik hoop op de eerste tekenen.

SUZANNE

Dan word ik volwaardig lid van de familieclan, madame Manet, toch!

MADAME M

Edouard, je moet voortdurend in de open lucht.

SUZANNE

Je gaat energie opdoen dat je niet meer te stuiten bent.

MADAME M

Zoveels te beter.

MANET

Het zal iedereen deugd doen. En ik mag hopen dat ons samenzijn de familiebanden hechter zal maken.

MADAME M

Voor mij is de muziek van Suzanne van primordiaal belang.

MANET

Ik voeg de daad bij het woord: ik neem mijn schetsboek en kuier naar de markt.

12de scène

Manet slentert met zijn aantekeningenmap over de scène.

Marktgeluiden

MANET

Zie hem daar liggen, de verse zeebaars met zijn glimmende schubben. Kijk niet zo, kabeljauw.

Heilbot, je ogen glunderen! Wat een soepele bewegingen, gladde aal. Jou in het groen.

Heerlijk! Oesters, o Suzanne, als dat kon helpen! Blozende garnalen, parelmoeren schelpen.

De Hollandse meesters zouden hier moeten zijn. Ze konden alweer hun hartje ophalen. En nu nog wat fruit erbij: bedauwde druiven... hoeveel stillezens moeten jullie hebben?

Mevrouw, wat kost een kistje oesters?

STEM

U bent een kenner, meneer. Zeevers, wat wil je nog meer? Voor de prijs mag je niemand ontgoochelen!

MANET

We moeten mekaar gelukkig maken.

STEM

Dat hoor ik graag.

Licht dooft.

13de scène

Het schilderij Olympia verschijnt boven het podium. Manet staat aan de zijkant.

BEZOEKER1

Een schandaal gewoon!

BEZOEKER2

Allez! Waar houdt die courtesane haar hand?

BEZOEKER1

Zelfs de lelijkste vrouw heeft botten, spieren en huid die door een kleur worden geaccentueerd.

BEZOEKER2

Wat doet die negerin bij die courtesane?

BEZOEKER1

Gelukkig dat Olympia hoog genoeg hangt, want anders...

Verlaten het podium

MANET

Ik moet weg uit Parijs. Zie hier de mislukte kunstenaar!

14de scène

SUZANNE

Nee, Edouard, jij bent geen mislukkeling. Laat ze lachen. Wagner wordt ook bespot.

MANET

Ik houd het hier niet meer uit.

SUZANNE

Doe niet zo paranoïde.

MANET

Het glas is vol. Ik vertrek naar Spanje.

SUZANNE

En zo ineens?

MANET

Je bent toch niet alleen! Spanje zal me bevrijden, Spanje zal me weer gezond maken.

Licht dooft.

15de scène

Suzanne en Manet vliegen elkaar in de armen.

SUZANNE

Je lijkt me wat vermagerd, of vergis ik me?

MANET

Heb zoveel in me moeten opnemen. Madrid was een openbaring. De kathedralen, de paleizen, en de kers op de taart: het Prado. Maar hoe gaat het met Leon?

SUZANNE

Hij vroeg voortdurend naar je. Hij is erop uit om vaker model te staan.

MANET

Schitterend! We zorgen ervoor dat hij meer krijgt dan alleen genegenheid en liefde.

SUZANNE

En vertel me nu wat over Spanje.

MANET

Ik heb daar stierengevechten gezien! Maar het Museo Nacional del Prado. Ik heb inspiratie

opgedaan... want na al die kritiek!

SUZANNE

Jij kunt schilderen als geen één, lieve schat.

MANET

Ik ga beginnen aan la Plaza de Toros de Madrid. Met mijn eigen ogen heb ik Velasquez gezien, Goya, El Greco... grandioos!

Licht dooft.

16de scène

Boven het podium verschijnt het schilderij de fluitspeler.

MANET

Hier Velasquez achterna, godverdomme!

SUZANNE

Waarom dat vloeken?

MANET

Afgewezen door die vermaledijde jury van de Salon de Paris!

Stilte

Zola komt binnen.

ZOLA

Oei, toch geen zieke?

MANET

Ik krijg er het schijt van!

ZOLA

Vriend, daar is geen enkele reden voor. Kijk, hier in L'Evenement heb ik een artikel geschreven.

Lees wat ik onderstreept heb!

MANET

Wij lachen om de heer Manet terwijl onze kinderen voor zijn doeken in extase zullen raken.

SUZANNE

Dat zijn erg profetische woorden.

ZOLA

Ik heb ook bij me La Revue du XIX siècle. Luister. De waarheid is dat alleen het genie de eeuwen trotseert en overheerst. Als dit geen goede kritiek is!

MANET

Er moet iets gebeuren. De wereldtentoonstelling opent op 3 mei de deuren.

SUZANNE

Tijdens je reis naar Spanje heb ik contact gehad met je collega-schilders. Pissarro, Renoir, Cézanne,...

MANET

Degas, Monet...

ZOLA

Je hoort het, he! Je vrouwtje zit ook niet stil. Ze geeft echt om je.

SUZANNE

Wees maar zeker. Ze leven met je mee. en ik zal je wat meer zeggen: ze beschouwen Edouard Manet als hun leider, hun inspirator.

ZOLA

Wees blij dit te horen.

MANET

Daarom is deze wereldtentoonstelling voor onze groep belangrijker dan ooit.

OVERGANGSmoment

STEM

Exposition Universelle 1867. Deze wereldtentoonstelling opent zijn deuren op 3 mei. Meer dan 9 miljoen mensen bezoeken deze grote expositie. Er zijn 50000 exposanten.

Een fiets met hoog voorwiel verschijnt.

WANDELAAR1

Wat staat ons nog allemaal te wachten? Er komen andere tijden.

WANDELAAR2

Je gelooft het niet, maar ik heb hem gezien, die Pruis.

WANDELAAR1

Otto von Bismarck?

WANDELAAR2

Ja.

WANDELAAR1

Wat kwam die doen?

WANDELAAR2

Hij stond bij een groot kanon van Krupp.

WANDELAAR1

Daar gaan we nog van horen. Let op mijn woorden.

3de AKTE

1ste scène

MADAME M

Je vraagt me 18000 franc van de erfenis van vader. Waar heb je die voor nodig?

MANET

Ik ben woedend.

MADAME M

En ik heb nog niks gezegd.

MANET

Op de expositie hangt op de afdeling Schone Kunsten geen enkel schilderij van onze groep.

Dat maakt me pisnijdig.

MADAME M

Ja...

MANET

Laat me uitspreken. Met het geld dat ik je beleefd vraag, maman, ga ik tegenover één van de ingangen van de tentoonstelling een eigen houten paviljoen oprichten.

MADAME M

Voor wie?

MANET

Voor mezelf! 50 van mijn beste schilderijen ga ik erop hangen. Ik ben het beu voortdurend afgewezen te worden.

MADAME M

Heb je er al zoveel?

MANET

Maman! Le Déjeuner sur l'Herbe, Olympia, Le Fifre, stillevenen... hoeveel moet je er hebben?

MADAME M

Dat moet een succes worden.

2de scène

Twee wandelaars kijken in één richting.

WANDELAAR1

Precies geen volkstoeloop. Maar ik heb toch genoten.

WANDELAAR2

Ze stonden echt niet aan te schuiven.

WANDELAAR1

Kijk, ik heb een catalogus gekocht.

WANDELAAR2

Manet gelooft erin. 't Zal hem geld gekost hebben.

WANDELAAR1

Weet je wat er vorige week in de krant stond?

...

Dat die tentoonstelling én schandelijk én onrechtvaardig is.

WANDELAAR2

Volgens mij is de tijd er nog niet rijp voor.

3de scène

MANET

Die tentoonstelling heeft me een fortuin gekost, godverdomme!

SUZANNE

Vloek niet zo! Charles Baudelaire hoef je niet te imiteren.

MANET

Een fortuin! Besef je dat?

SUZANNE

Maak je niet zo druk. Je hebt je getoond aan de geïnteresseerden. En dat geeft ook mij voldoening.

MANET

Kom hier, ik hou van je. Maar begrijp me: een kunstenaar moet exposeren. En is er iets wat aanstootgevend is, dan wordt dat vertrouwd. Tenminste als je er een tijdlang naar kijkt.

SUZANNE

Jij, lieveling, wilt jezelf zijn, en niemand anders. Dat siert je.

MANET

Mij stoort, dat er nog altijd op een traditionele manier wordt onderwezen. Niet afwijken van principes, zelfs niets in overweging nemen. Oh, verdomde Salon de Paris !

SUZANNE

Als je dat weet!

MANET

Speel iets dat ik mijn gedachten kan richten op hem, Charles Baudelaire, de grootste Franse dichter.

SUZANNE

Wij hebben een grote en goede vriend verloren.

MANET

Dat komt er nog bij. En hij bewonderde me. Nog zo jong, en moeten gaan.

SUZANNE

Absint en vrouwen... dat eist zijn tol. Kijk naar mij, schat, en glimlach.

MANET

Ik voel me eenzaam.

Muziek: Wie Todesahnung Dämmerung deckt die Lande, umhüllt das Tal mit schwärzlichem Gewande.

4de scène

SUZANNE

Probeer kalm te zijn.

MANET

Cimetière du Montparnasse, op dat kerkhof kan ik hem nog bezoeken. Maar zijn lach, zijn absurde humor...

SUZANNE

Ik hou van de Franse literatuur. Ik raak even de toetsen niet aan, en neem De Maupassant en Dumas onder de arm.

MANET

Voeg Balzac er maar aan toe. Even terloops: Claude Monet heeft zijn model...

SUZANNE

Is dat echt een nieuwtje?

MANET

Nee, want de appel valt niet ver van de boom. Zijn vader had een dienstmeisje...

SUZANNE

Wat is dat toch met die schrijvers en schilders?

MANET

Voor je op Monet afgeeft, hij gaat trouwen met Camille Doncieux.

SUZANNE

Nou, dat is netjes. Vanavond verwacht ik wat volk op mijn concert.

5de scène

Suzanne aan de piano, Zola komt binnen.

MANET

Je lacht?

ZOLA

Is dat zo vreemd? Ik kan me geluk niet op.

SUZANNE

Ik ben een nieuwgierig Aagje. Dat is nu Nederlands.

ZOLA

Les Rougon-Macquart. Dat is de naam voor een aantal nieuwe romans.

SUZANNE

Ik ben blij voor je. Licht een tipje van de sluier op.

ZOLA

Het leven van verschillende leden van dezelfde familie zal ik vertellen, op mijn manier.

MANET

Groot gelijk. Heb je al titels?

ZOLA

Het broedt... drankzucht, hebzucht, prostitutie, ongeremde passie... ik word gedreven. Ik moet.

MANET

Jij in woorden. En ik zet alles in de verf.

SUZANNE

En wat zou mijn passie zijn? Je mag slechts één keer raden!

6de scène

Berthe Morisot op

MANET

Leuk dat je gekomen bent.

SUZANNE

Lieveling, enige uitleg misschien?

MANET

Berthe Morisot. Mijn echtgenote Suzanne Leenhoff.

SUZANNE

Enchanté. En hoe kennen jullie elkaar?

MANET

Van in het Louvre. Daar heb ik Berthe voor de eerste keer ontmoet. Ze kopieerde Rubens.

SUZANNE

Voor de eerste keer.

MORISOT

Niet dat ik meneer Manet wil complimenteren. Wat talent betreft, staat hij ver boven zijn collega-tijdgenoten.

SUZANNE

Hoe oud bent u?

MORISOT

27.

SUZANNE

Willen jullie allen gaan zitten? Ik speel Chopin.

Chopin weerklinkt.

Spot op Morisot

7de scène

MORISOT

Ik ben gelukkig. Salon de Paris heeft het portret van meneer Zola niet afgewezen. Pissarro, Renoir... wel. Hij is getalenteerd.

Portret van Zola en le balcon verschijnen boven het podium.

Wat zie ik er prachtig uit naast die andere schilder en een violiste. Als ik maar vlug in zijn atelier ben.

Poseren voor hem kan niet lang genoeg duren. Wat is negen jaar! Maar wat heeft hij toch gezien in die Suzanne Leenhoff. Zo'n dikke matrone!

8ste scène

Laatste noten van Chopin. Iedereen applaudisseert, Morisot geeft een beleefd applausje.

ZOLA

Schitterend, mevrouw Manet. Merci beaucoup voor deze avond.

SUZANNE

Ik zou zeggen: A la prochaine.

Iedereen verlaat de scène, Morisot wuift nog even naar Manet.

MANET

Een geslaagd concert. Wat zeg ik: Su-bliem. Jij bent een kunstenares. Ik heb een talentrijke vrouw.

SUZANNE

Jaja, het is al goed. O ja, hoe heet die jonge schilderes nu ook alweer? Berthe...

MANET

Morisot.

SUZANNE

Ze heeft wel iets.

MANET

Ze kan goed schilderen.

SUZANNE

Ze zal wel oog voor detail hebben.

MANET

Dat alleszins.

SUZANNE

Ze slaat geen oog van je af.

MANET

O ja?

Ik moet je nog iets vertellen. Ik heb een leerlinge aangenomen.

SUZANNE

Berthe Morisot.

MANET

Wat ben je vlug! Eva Gonzalès. Een lief meisje, en ze heeft talent. Maar dat moet ik er nog

uithalen.

SUZANNE

Waarvoor ben je nu gevallen?

MANET

Voor beide.

SUZANNA

Als we nou eens wat vakantie namen in Boulogne-sur-Mer?

9de scène

Zeegeluiden – Suzanne en Manet (papier en penseel in de hand) wandelen over het podium.

MANET

Op de kade vind ik wat ik nodig heb: rust. Vannacht trek ik erop uit. Het maanlicht: de magie van de nacht. Ik zal het voor altijd vastleggen. Zoals ik me veranker aan jou, liefste. Jij, Suzanne, mijn veilige haven.

Weet je: Eva en Berthe, die hebben beiden talent. En dat apprecieer ik. Maar hoe die twee vrouwen elkaar bekijken!

SUZANNE

En hoe één van hen naar jou kijkt! Ik vergis me niet.

Licht dooft.

10de scène

MADAME M

Moet je daarom gaan duelleren? Razend ben ik op je.

MANET

Ik ben het beu, en om jouw woorden te gebruiken, razend! Altijd die negatieve kritieken!

Een filosoof en een dode Christus hoef je niet zo te benaderen.

SUZANNE

Als nu Salon de Paris je afgewezen had! Maar Paris-Journal!

MADAME M

Je manier van betaamt niet, Edouard.

SUZANNE

Mijn man is ontzettend vriendelijk voor me, maar dat hij moordlustig is...!

MANET

Louis Duranty had behoefte aan een lesje. En met resultaat!

SUZANNE

Je hebt hem verwond aan de rechterschouder.

MANET

Zo heb ik het niet bedoeld. Hoewel! Hij heeft nu het portret van Eva Gonzalès geprezen. Waarom altijd op je kop laten zitten?

OVERGANGSmoment

Boven het podium wordt een fragment uit de operette van Offenbach 'Général Boum' getoond.

(youtube)

Twee toeschouwers in fauteuil

TOESCHOUWER1

Goedenavond, ook van de partij, zie ik.

TOESCHOUWER2

Heb ook kaartjes gevonden voor La grande duchesse de Gérolstein.

TOESCHOUWER1

Een kennis heeft me gezegd: dat is lachen geblazen.

TOESCHOUWER2

Ssst.

4de AKTE

Oorlogsgeluiden

STEM

Op 19 juli 1870 verklaart Frankrijk de oorlog aan Pruisen. Frankrijk wil niet dat de troon van Spanje wordt bezet door de Duitse prins Leopold von Hohenzollern. Frankrijk zou in dat geval ingesloten worden door twee staten waar de Hohenzollerns de plak zwaaien. Zowel in het zuiden als in het noordoosten.

1ste scène

MANET

Ze staan voor de deur.

SUZANNE

En wat met je schilderijen?

MANET

Jij blijft piano spelen. Zolang het kan. Dan hoef je niet angstig te worden.

SUZANNE

Een antwoord op mijn vraag graag.

MANET

Ze worden overgebracht naar de cognackelder van Theodore Duret. Dan zijn ze veilig.

SUZANNE

Hoe is de situatie in Parijs? Goed allicht niet?

MANET

Samen met maman en Léon ga je naar het zuiden, naar de Pyreneeën. Veiligheid voor alles.

SUZANNE

Zonder jou?

MANET

Parijs moet worden verdedigd. Harde tijden staan ons te wachten, liefste. Mijn grote hoop... dat schoondochter en schoonmoeder het met mekaar kunnen vinden.

SUZANNE

Ik ga mijn best doen.

Licht dooft.

2de scène

Manet in een ietwat te groot soldatenuniform

MANET

Edouard Manet, 38 jaar, alleen in Parijs, kinderloos, gescheiden, verwijderd van Suzanne.

Heb ik al iets van mijn schilderijtjes verkocht?

Parijs geeft zich niet over, Otto von Bismarck. Pruisje, probeer maar onze lichtstad uit te hongeren.

Zolang er ratten, muizen en honden zijn! Als ik maar geen longontsteking krijg zoals sommige van mijn kameraden. Paris, je te défends!

STEM

Op 2 september 1870 wordt er in Sédan hevig slag geleverd.

Op 30 januari 1871 capituleert Parijs.

Op 18 maart 1871 starten vredesonderhandelingen tussen Bismarck en de Franse politicus Adolphe Thiers. Kanonnen en munitie moeten worden ingeleverd.

De Commune van Parijs roept een autonome staat uit. De Franse troepen van Thiers slaan

met de hulp van Bismarck de Commune neer.

3de scène

Manet en Suzanne lopen over het podium. Suggestie van ruïnes en pianostukken

SUZANNE

Mijn hart bloedt.

MANET

Dat is mijn Parijs: zwartgeblakerde gebouwen, verminkte lijken, verkoolde barricaden.

SUZANNE

Je was vannacht zo onrustig. Voortdurend schrok je uit je slaap.

MANET

Mijn kop zit vol gruwel.

SUZANNE

Het wordt tijd om aan iets anders te denken. Vanavond open ik een nieuw salon.

MANET

Nou ja, Pissarro... heel wat schilderijen... vernietigd.

Smijt alles wat hij in handen heeft (penselen, map... tegen de grond

SUZANNE

Boulogne-sur-Mer lonkt. Als we terugkomen, waait er een nieuwe wind.

MANET

Jij gelooft dat?

4de scène

Suzanne komt op met brief in de hand.

SUZANNE

Er even tussenuit, en je bent een ander mens. Zeelucht maakt vrij. Zeelucht verricht wonderen.

MANET

Wat een geluk dat ik jou heb! Ik heb ik zak en as gezeten.

SUZANNE

Een vrouw als ik voelt dat.

MANET

Er zijn andere tijden op komst. Mijn vriend Alfred Stevens gaat in zijn expositieruimte twee schilderijen van mij ophangen.

SUZANNE

Het gaat de goede kant op.

MANET

Zelfs in Londen is er belangstelling voor de Franse schilderkunst. Dat betekent: verkopen.

SUZANNE

Het geld groeit niet aan de bomen. 'k Heb hier een brief... van Salon de Paris.

MANET

'k Ken al de boodschap. Doe hem maar open.

SUZANNE

Schat, je krijgt een eremedaille van de Salon. Er waait duidelijk een andere wind.

MANET

Esperons! En er verschijnen af en toe goede kritieken. We gaan naar Nederland. Ik wil ze zien, de groten: Frans Hals, Rembrandt, Johannes Vermeer...

5de scène

SUZANNE

Spot op

Mijn man wil ik altijd gelukkig zien. Dat is één van mijn opdrachten.

Waar ik voorstond, daar keek ik tegenop. Maar het is me gelukt. Ik heb hem bij me genomen:

Leon. Hij weet het nu. Zijn familienaam is niet Manet, maar Koëlla. Even was hij verbaasd.

Maar hij is oud genoeg om me te verstaan. Ik moest hem ooit mijn jeugdzonde opbiechten.

Nu ben ik vrij.

6de scène

MANET

Ik heb me nog nooit zo goed gevoeld. Nederland was een verrijking. Zoals jij vaak zegt: 'We gaan naar zee.' Zo zeg ik: 'Liefste, Venetië lonkt. En nog een klein nieuwtje om af te ronden.

Eugène, mijn broer, heeft een relatie met Berthe Morisot.

SUZANNE

Beter kan niet!

7de scène

Suzanne aan de piano speelt Vivaldi. Manet aan schildersezel.

MANET

De meerpalen van Canal Grande met de muziek van Vivaldi. Aan de piano: de wereldberoemde Suzanne Leenhoff.

SUZANNE

Je overdrijft! Je bent gewoon gek.

MANET

Ik heb opnieuw pijn in mijn been.

SUZANNE

Ofwel sta je achter je ezel ofwel loop je rond in de stad. Misschien was je beter in Parijs gebleven bij je vrienden.

MANET

Salon de Paris heeft ze afgewezen.

SUZANNE

Je had ze kunnen steunen.

MANET

Maar dan had jij je niet kunnen verdiepen in de wereld van Vivaldi, Monteverdi!

SUZANNE

Soms is het moeilijk keuzes te maken.

8ste scène

STEMMEN

Wij zijn het zat!

Boven het podium verschijnen schilderijen van de impressionisten.

STEM

Et maintenant:

Première Exposition de la Société Anonyme des artistes peintres, sculpteurs, graveurs.

Bij iedere schilderij die verschijnt titel en de naam van de schilder.

De absintdrinkster – Edgar Degas

Les baigneuses – Paul Cézanne

Zicht op Canal St.-Martin – Alfres Sisley

Boulevard Montmartre – Camille Pissarro

Impression , soleil levant – Claude Monet

De laatste schilderij wordt enkele keren herhaald.

STEM

L' exposition des Impressionistes of de krankzinnigheid van de schilders.

9de scène

MANET

Toen ik het schilderij van Monet Impression zag, moest ik denken aan de Venetiaanse wateren.

Liefste, het heeft geen zin. Ik verkoop niets.

SUZANNE

Nooit de moed opgeven.

Madame M komt binnen.

MADAME M

Edouard, ik heb goed nieuws. Onze Eugène gaat trouwen met Berthe Morisot.

SUZANNE

Dan heeft ze wat ze wou.

MADAME M

Precies. Schoondochter zijn van een respectabele familie. En zij komt uit een ambtenarenfamilie!

SUZANNE

Bien s'ûr. Lievaling, als ik je zo bekijk, begin je meer en meer op je broer te gelijken.

MANET

Is dat zo?

MADAME M

Ik verlang zo naar een kleinkind! Maar dan zal ze ermee moeten ophouden.

SUZANNE

Waarmee dan?

MADAME M

Ze staat op de affiche van de tweede tentoonstelling van die impressionisten. En dat hoort niet!

SUZANNE

Wat is er mis met een vrouw die haar talenten toont?

MADAME M

Het is beschamend voor een getrouwde vrouw.

MANET

Hoezo?

MADAME M

In het huwelijksleven heeft een vrouw een specifiekere opdracht dan wat schilderijtjes maken.

SUZANNE

En die is?

MADAME M

Zorg voor haar man, zorg voor het huishouden en zorg voor de kinderen.

MANET

Mijn vrouw Suzanne is een grote pianiste. En daarnaast voldoet ze aan al jouw wensen.

MADAME M

Ik heb het gezegd.

OVERGANGSmoment

Berthe Morisot en Manet tegenover elkaar op het podium, bekijken elkaar niet.

MORISOT

Hij is het wel niet, maar de gelijkenissen zijn opvallend.

MANET

Er is iets wat me in haar aantrekt.

MORISOT

Dat zo'n Franse persoonlijkheid verliefd is geworden op een Hollandse trien! En als ze nu nog een schoonheid was!

MANET

Gelukkig heb ik me niet laten gaan met een maîtresse zoals de meeste van mijn collega's.

MORISOT

Waarom zou ik hem nog een blik gunnen?

MANET

Ze is voor het laatst door mij geportretteerd. Verdomme! Had ik maar wat minder pijn in mijn been!

5de AKTE

1ste scène

Youtube: gedicht van Mallarmé op muziek van Ravel

Manet defileert over het podium.

MANET

Stéphane Mallarmé, jij bent net als mijn overleden vriend Baudelaire een groot dichter. Ik ben blij dat ik je heb ontmoet. Ook Suzanne is in de wolken. Beiden genieten we van de muzikaliteit van je poëzie.

Manet kijkt naar alle kanten.

Louis Napoléon, Parijs heeft veel aan je te danken.

Le Boulevard Sébastopol, Boulevard Saint-Michel; Gare du Nord, Gare de l'Est, Gare d'Austerlitz; Les Grands Magasins du Louvre, Printemps, Samaritaine, om nog niet te spreken van de elektrische verlichting ! Parijs wordt de lichtstad, par excellence!

Welke Parijzenaar zou niet trots zijn op zijn stad? Bedankt, monsieur le président, maar ik hou u in de gaten.

En nu op zoek naar modellen. Edouard Manet, wees voorzichtig. Suzanne heeft al voorgesteld ze ter keuring bij haar aan te bieden. Ik begrijp mijn vrouwtje.

2de scène

Een bank waarop vriend1 zit.

VRIEND1

Ook op wandel, mon ami?

VRIEND2

Ik kom van Manet. Hij heeft zelf een tentoonstelling in zijn atelier georganiseerd.

VRIEND1

Heel verstandig van hem. Mooie expositie.

VRIEND2

Zelf het heft in handen nemen.

VRIEND1

Niet alles laten afhangen van Salon de Paris. *Haalt krant uit zijn binnenzak.*

Hier, moet je eens lezen wat Albert Wolff schrijft.

VRIEND2

O ja, die kunstcriticus!

Luidop

Hij is begiftigd met het schildersoog, maar met weinig bezieling....

Licht

En toen kwam de boze fee die zei: 'Met mijn toverkracht ontnem ik je de kwaliteiten die

iemand tot een ware kunstenaar maken. Je zult geen verbeeldingskracht hebben. Je zult veroordeeld zijn om altijd stomweg te schilderen wat je ziet.'

VRIEND1

Zal ik eens wat zeggen: 'Verba volant, pictura Manet.'

VRIEND2

Wat een geweldige woordspeling! De tijd zal het wel bewijzen.

3de scène

SUZANNE

Blij je te zien. 'k Heb slecht nieuws: mijn moeder is overleden, en mijn vader stelt het ook niet goed.

MANET

Wij worden ook ouder, en dat betekent... tja! Ik heb de indruk dat de pijn in mijn linkerbeen erger wordt.

SUZANNE

Je moet ook durven te rusten. Altijd maar bezig zijn!

MANET

En terecht. Ik kan niet op mijn stoel blijven zitten. Ik ben met Mery Laurent meegelopen.

SUZANNE

Lieveling!

MANET

Nee, laat me uitspreken. Mery Laurent is een chanteuse bij het operettegezelschap van Offenbach.

SUZANNE

Ja, ik heb haar zien optreden, maar je kent dat soort vrouwen.

MANET

Ze heeft een salon en ze ontvangt er auteurs. Dankzij haar ben ik doorgedrongen achter de coulissen van het theater.

SUZANNE

Hou het maar daarbij.

MANET

Wees gerust. Mery Laurent zal me niet tot slaaf maken, zoals de meeste actrices

met hun bewonderaars doen. Ik heb van een collega Nana in mijn handen gekregen.

SUZANNE

Jij bent me wat uitleg verschuldigd, Edouard Manet!

MANET

Wees niet zo achterdochtig. Nana en Emile Zola. Zola heeft Laurent vastgelegd in zijn roman Nana.

En ik ga haar schilderen.

SUZANNE

En wie is het model?

MANET

Henriette Hauser.

SUZANNE

Een actrice?

MANET

Juist. Ze is alles: actrice, courtisane, cocotte. Nu goed? Je moet me vertrouwen.

Ik ben niet zoals De Maupassant, ja, zelfs Mallarmé die hun maîtresses

overladen met juwelen, rijtuigen, jurken...

SUZANNE

Waar zou je het geld halen? Je verkoopt niks.

MANET

Moet je het er nou echt in wrijven?

SUZANNE

Wij leven wel niet van de hemelse dauw.

Licht dooft.

4de scène

MANET

Die jury van Salon de Paris is toch niet te schatten!

SUZANNE

Ik weet het al.

MANET

Zedenbedervend, nog maar eens! Zijn ze daar nu echt blind voor wat er in het

kunstenarsmilieu omgaat?

MADAME M

Ons Berthe is zwanger.

SUZANNE

Is ons Berthe zwanger?

MADAME M

Eindelijk! Eindelijk!

MANET

Oei! Ik krijg het weer, zo'n stekende pijn. Maar ik heb goed nieuws.

SUZANNE

Laat horen!

MANET

Parijs blijft een metamorfose ondergaan. Een nieuw Hotel de Ville wordt gebouwd.

SUZANNE

Met al die nieuwe boulevards!

MADAME M

La France, la grandeur, Paris!

MANET

Ik heb le préfet de la Seine een voorstel gedaan om de raadszaal te decoreren.

SUZANNE

En?

MANET

Afwachten!

SUZANNE

Ja.

Licht dooft.

5de scène

MANET

Komt mankend en kreunend op.

Heb wat voorgehad.

SUZANNE

Je ziet er niet uit.

MANET

Gestruikeld op straat. 'k Kan precies moeilijk op mijn benen staan. Achteraan boven mijn middel doet 't zeer.

SUZANNE

Misschien dat we best naar het... spreekuur gaan?

Licht dooft.

6de scène

MANET

'k Heb nu op aanraden van de huisdokter de waterkuur gevolgd. Is er verbetering?

SUZANNE

Doe nu wat je graag doet.

MANET

Voor schildersezal

Zelfportretten schilderen, zelfportretten schilderen.

En nog maar eens...

Zelfportretten schilderen.

'k Heb er wel genoeg, zeker? Ben moe.

SUZANNE

Rust, lieveling.

Manet gaat enkele seconden zitten, staat op, gaat opnieuw naar zijn schildersezal.

7de scène

De schildersezal is zo opgesteld dat hij door een spot die van kleur wisselt, door de toeschouwers wordt gezien. Manet doet alsof hij schildert.

Na de volgende repliek rukt hij het blad van de ezal en gooit het op de grond.

MANET

Vulgair, onfatsoenlijk, immoreel!

Een blote prostituee, een spichtig model op een laken, nietszeggend gezicht.

Suzanne speelt Chopin of Vivaldi.

SUZANNE

Geen godin, geen geïdealiseerde godin, maar een echte vrouw.

Jawel! Ze is een prostituee.

MANET

Olympia!

Het wordt niet anders, Manet!

Prostitutie in het Bois de Boulogne. Schaamteloos! Dégoûtant! Degueulasse!

SUZANNE

Een realistisch uitgebeelde vrouw. Een gewone vrouw van vlees en bloed

MANET

Le Déjeuner sur l'herbe.

Rukt het blad van de schildersezal en valt.

Wil opnieuw beginnen, maar valt.

8ste scène

Manet ligt op het podium, Zola staat boven hem, Manet kijkt naar boven.

ZOLA

Impressionisten, hebben ze een slechte techniek?

Jij, Edouard Manet, hebt grootse verwachtingen gewekt, maar je lijkt uitgeput door je gehaaste productie. Te gauw tevreden. Jij bent slechts de wegbereider van de grote kunstenaars van de toekomst.

Zola draait zich om en verdwijnt.

MANET

Emile, je laat me in de steek?

9de scène

SUZANNE

Je blijft toch niet zo liggen! Wij gaan naar een arts in Versailles.

Klop op de deur

Komt u binnen, meneer?

SALON DE PARIS

Ik vertegenwoordig Salon de Paris.

Manet staat moeizaam op.

MANET

Waarom heb ik uw bezoek te danken?

SALON DE PARIS

Wij hebben besloten u een medaille tweede klas toe te kennen. Deze onderscheiding geeft u het recht zonder overleg van de jury van Salon de Paris in de volgende salons te exposeren.

Mes félicitations, monsieur Manet.

MANET

Is dan het uur van de gerechtigheid toch aangebroken?

Licht dooft.

10de scène

SUZANNE

Je hebt de dokter gehoord.

MANET

Het moet al lang in me zitten, al jaren! *Haalt een brief uit zijn zak en doet hem open.*

De minister van Schone Kunsten heeft me benoemd tot Chevalier de l'Ordre nationale de la Légion d'Honneur.

SUZANNE

Proficiat.

MANET

Het uur van de gerechtigheid moet het uur zijn dat we pas beginnen te leven als we dood zijn.

Ik ga vlug nog iets schilderen. Nu geen stillevens meer, maar een serveerster achter de bar bij de Folies Bergère.

Licht dooft.

....

Licht aan.

SUZANNE

De serveerster is tentoongesteld.

MANET

Ze zijn dan toch overtuigd geraakt van mijn...

Godverdomme!

SUZANNE

Ja, schat, je ziekte wordt erger, maar ik blijf van je houden.

MANET

Ze moet al lang in me zitten... van toen ik nog op zee was? Heel lang geleden.

Suzanne, ik ga mijn testament schrijven, maar hoe dat? Toch wel! Jij, jij bent mijn enige erfgenaam.

11de scène

LIJKBIDDER

Monsieur Edouard Manet, artiste peintre, Chevalier de la Légion d'Honneur, décédé le 30 avril 1883, en son domicile à l'âge de 51 ans. Les obsèques se feront le 3 mai en l'église Saint-Louis d'Antin, et l'inhumation au Cimetière de Passy.

12de scène

SUZANNE

En dertig jaar geliefden.